

Trang chủ/Diễn đàn khoa học/Nghiên cứu - Trao đổi

Giải pháp huy động nguồn tài chính cho doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tại vùng Kinh tế trọng điểm miền Trung

16:35 | 24/07/2024

EFR Nghiên cứu này cung cấp một tài liệu tham khảo hữu ích cho các bên liên quan tại vùng Kinh tế trọng điểm miền Trung trong việc huy động nguồn tài chính cho các doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo trong tương lai.

PGS,TS. Vũ Đình Hòa

Trường Khoa học liên ngành và Nghệ thuật, VNU/ Email: hoa.vudinh@vnu.edu.vn

TS. Võ Xuân Hoài

Trung tâm Đổi mới sáng tạo quốc gia/ Email: vo.xuanhoai@gmail.com

TS. Nguyễn Thị Ngọc Anh

Trường Đại học Lao động - Xã hội/ Email: ngocanh.hrm@gmail.com

Tóm tắt

Mục tiêu của nghiên cứu này là tìm ra các giải pháp nhằm huy động nguồn tài chính cho các doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tại vùng kinh tế trọng điểm miền Trung. Kết quả phân tích thống kê và điều tra khảo sát thực tế cho thấy các doanh nghiệp này đang phát triển nhanh chóng cả về số lượng và chất lượng. Tuy nhiên, việc huy động nguồn tài chính cho loại hình doanh nghiệp này vẫn gặp nhiều khó khăn và thách thức. Do đó, cần có các giải pháp hữu hiệu và đồng bộ cho cả doanh nghiệp và cơ quan quản lý nhà nước để tháo gỡ những nút thắt trong việc huy động nguồn tài chính. Nghiên cứu này cung cấp một tài liệu tham khảo hữu ích cho các bên liên quan tại vùng Kinh tế trọng điểm miền Trung trong việc huy động nguồn tài chính cho các doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo trong tương lai.

Từ khóa: Doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo, nguồn tài chính, vùng kinh tế trọng điểm miền Trung.

Summary

This research aims to find solutions to mobilize financial resources for innovative start-up businesses in the Central key economic region. The statistical analysis results and the actual surveys reveal that these businesses are growing speedily, in quantity and quality. However, mobilizing financial resources for this type of enterprise still faces many difficulties and challenges. Therefore, effective and synchronous solutions are needed for both businesses and state management agencies to address bottlenecks in mobilizing financial resources. This study provides a valuable reference for stakeholders in the Central key economic region in mobilizing financial resources for innovative start-up businesses in the future.

Keywords: innovative start-up businesses, financial sources, the Central key economic region

ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh nền kinh tế thế giới ngày càng phát triển và hội nhập, việc thúc đẩy các doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo trở thành một yếu tố then chốt để tăng cường năng lực cạnh tranh quốc gia và các vùng kinh tế động lực của đất nước. Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung (KTTĐMT) là một trong bốn vùng kinh tế trọng điểm của Việt Nam bao gồm các tỉnh, thành phố: Thừa Thiên Huế, Đà Nẵng, Quảng Nam, Quảng Ngãi và Bình Định được thành lập theo Quyết định số 148/2004/QĐ-TTg ngày 13/8/2004 của Thủ tướng Chính phủ. Đây là khu vực có vị trí chiến lược, kết nối giữa Bắc và Nam, và có tiềm năng phát triển kinh tế biển, du lịch và công nghiệp chế biến.

Trong thời gian qua, vùng KTTĐMT có sự phát triển nhanh chóng của các doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo (DNKNĐMST). Các DNKNĐMST ở đây đã đóng vai trò to lớn trong việc thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, chuyển dịch cơ cấu kinh tế và tạo thêm việc làm cho vùng. Tuy nhiên, việc phát triển loại hình doanh nghiệp này cũng còn gặp nhiều khó khăn, đặc biệt là trong việc huy động nguồn tài chính cho phát triển. Do đó, việc tìm ra những giải pháp căn cơ, hữu hiệu để tháo gỡ "nút thắt" trong huy động nguồn tài chính hỗ trợ cho các DNKNĐMST ở vùng KTTĐMT là yêu cầu và nhiệm vụ quan trọng

đặt ra trong bối cảnh hiện nay.

THỰC TRẠNG HUY ĐỘNG NGUỒN TÀI CHÍNH CHO CÁC DOANH NGHIỆP KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠI VÙNG KINH TẾ TRỌNG ĐIỂM MIỀN TRUNG

Khái quát chung về các doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tại vùng Kinh tế trọng điểm miền Trung

Các DNKNĐMST tại vùng KTTĐMT đã có sự phát triển nhanh chóng trong giai đoạn từ 2020 đến 2023 (xem Bảng). Sự gia tăng không chỉ về số lượng mà còn về chất lượng của các doanh nghiệp này đã được ghi nhận rõ rệt. Đà Nẵng, với vai trò là trung tâm công nghệ và khởi nghiệp của miền Trung, đã chứng kiến sự bùng nổ của nhiều dự án khởi nghiệp trong các lĩnh vực công nghệ thông tin, du lịch thông minh và dịch vụ. Tương tự, các tỉnh Thừa Thiên Huế, Quảng Nam, Quảng Ngãi và Bình Định cũng đang tích cực thúc đẩy các sáng kiến khởi nghiệp, tập trung vào các ngành kinh tế mũi nhọn và đặc thù của từng địa phương.

Bảng. Số lượng các doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo vùng kinh tế trọng điểm miền Trung, giai đoạn 2020 - 2023

Tỉnh/Thành phố	2020	2021	2022	2023
Thừa Thiên Huế	40	55	70	85
Đà Nẵng	100	120	150	170
Quảng Nam	30	40	50	60
Quảng Ngãi	15	20	30	40
Bình Định	20	30	40	50
Tổng cộng	205	265	340	405

Nguồn: Sở Kế hoạch và Đầu tư và Trung tâm khởi nghiệp đổi mới sáng tạo các tỉnh

Sự phát triển của các DNKNĐMST đã góp phần quan trọng vào tăng trưởng kinh tế vùng, chuyển dịch cơ cấu kinh tế, tạo thêm việc làm và nâng cao chất lượng cuộc sống cho người dân. Các doanh nghiệp này đã và đang ứng dụng nhiều công nghệ mới, sáng tạo trong sản phẩm và dịch vụ, nâng cao năng suất và hiệu quả kinh doanh.

Tình hình huy động tài chính của các doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Theo báo cáo của Quỹ đầu tư Khởi nghiệp Quốc gia, trong giai đoạn 2019-2022, Quỹ đã đầu tư cho 86 doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tại khu vực miền Trung, với tổng số vốn đầu tư khoảng 200 tỷ đồng. Các dự án được đầu tư tập trung vào các lĩnh vực như nông nghiệp công nghệ cao, công nghệ sản xuất thông minh, công nghệ y tế và chăm sóc sức khỏe. Tuy nhiên, nguồn vốn này còn chiếm một tỉ lệ rất nhỏ, chưa đáp ứng được các yêu cầu phát triển của các doanh nghiệp trong vùng.

Nhìn chung, tình hình huy động tài chính của các DNKNĐMST tại KTTĐMT đang gặp nhiều thách thức và khó khăn. Tại vùng này mặc dù đã có sự xuất hiện của một số quỹ đầu tư mạo hiểm, nhưng số lượng và quy mô của các quỹ này còn rất nhỏ. Theo số liệu từ Bộ Kế hoạch và Đầu tư, tính đến năm 2022, chỉ có khoảng 5 quỹ đầu tư mạo hiểm hoạt động tại khu vực miền Trung, trong khi con số này tại Hà Nội và TP. Hồ Chí Minh lần lượt là 45 và 40. Điều này dẫn đến tình trạng các DNKNĐMST tại miền Trung thiếu sự hỗ trợ cần thiết để phát triển, khiến họ khó khăn trong việc mở rộng quy mô và nâng cao năng lực cạnh tranh. Bên cạnh đó, các ngân hàng và tổ chức tài chính truyền thống vẫn dè dặt trong việc cấp vốn cho DNKNĐMST do rủi ro cao và thiếu tài sản thế chấp.

Theo một khảo sát của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam, chỉ có khoảng 12% DNKNĐMST tại miền Trung được ngân hàng chấp thuận cho vay, so với tỷ lệ trung bình 25% tại các khu vực khác. Các doanh nghiệp khởi nghiệp thường không có đủ tài sản đảm bảo hoặc lịch sử tài chính đủ tin cậy để đáp ứng yêu cầu của ngân hàng. Điều này khiến họ phải tìm kiếm các nguồn tài chính khác, thường là từ gia đình, bạn bè hoặc các nhà đầu tư cá nhân, nhưng các nguồn này thường không đủ lớn để đáp ứng nhu cầu phát triển. Hiện tại, mặc dù chính phủ đã có nhiều chính sách hỗ trợ khởi nghiệp, nhưng việc triển khai tại địa phương còn nhiều hạn chế, chưa thực sự hiệu quả. Theo số liệu từ Bộ Khoa học và Công nghệ, chỉ có khoảng 20% các DNKNĐMST tại miền Trung nhận được sự hỗ trợ từ các chương trình khởi nghiệp của chính phủ, trong khi con số này tại các khu vực khác là 35%.

Các nguyên nhân cơ bản dẫn đến tình trạng huy động nguồn tài chính của các doanh nghiệp ở đây còn gặp nhiều khó khăn là do (i) khu vực miền Trung thường gặp khó khăn trong việc kết nối với các nhà đầu tư, các quỹ đầu tư và các đối tác chiến lược. Một nghiên cứu của Viện Nghiên cứu và Phát triển Kinh tế Xã hội cho thấy chỉ có khoảng 15% các DNKNĐMST tại miền Trung có mối quan hệ hợp tác với các nhà đầu tư hoặc các quỹ đầu tư, so với tỷ lệ trung bình 30% tại các khu vực khác; (ii) Nhiều doanh nghiệp khởi nghiệp còn thiếu kinh nghiệm trong việc quản lý tài chính, lập kế hoạch kinh doanh và thu hút đầu tư. Theo một khảo sát của Tổ chức Tài chính Quốc tế (IFC), khoảng 60% DNKNĐMST tại miền Trung cho biết họ thiếu kiến thức và kỹ năng quản lý tài chính, trong khi con số này tại các khu vực khác là 40%; (iii) Hạ tầng hỗ trợ cho

DNKNĐMST như các trung tâm ươm tạo, các cơ sở nghiên cứu và phát triển (R&D) còn thiếu và chưa đồng bộ. Theo Bộ Khoa học và Công nghệ, chỉ có khoảng 10 trung tâm ươm tạo và cơ sở R&D hoạt động tại miền Trung, so với con số 50 tại Hà Nội và 40 tại TP. Hồ Chí Minh. Việc thiếu các cơ sở hỗ trợ này làm giảm khả năng các doanh nghiệp khởi nghiệp có thể tiếp cận được các nguồn tài nguyên cần thiết để phát triển sản phẩm và dịch vụ mới.

ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP

Để huy động hiệu quả nguồn tài chính cho các DNKNĐMST tại vùng KTTĐMT cần thực hiện đồng bộ các giải pháp sau đây:

Một là, xây dựng và phát triển các quỹ đầu tư mạo hiểm tại địa phương. Chính quyền địa phương cần tạo điều kiện thuận lợi, các chính sách ưu đãi về thuế, đất đai, và các thủ tục hành chính để sự tham gia của các nhà đầu tư trong và ngoài nước để thành lập các quỹ đầu tư mạo hiểm tại miền Trung.

Hai là, tăng cường sự phối hợp, hỗ trợ của các ngân hàng và các tổ chức tài chính. Các ngân hàng cần thiết kế các sản phẩm tài chính linh hoạt, phù hợp với đặc thù của DNKNĐMST, giảm bớt yêu cầu về tài sản thế chấp. Bên cạnh đó, các ngân hàng có thể hợp tác với các quỹ đầu tư để đồng tài trợ cho các dự án khởi nghiệp, giảm thiểu rủi ro và tăng khả năng thành công, cung cấp nguồn tài chính ổn định hơn cho các doanh nghiệp khởi nghiệp. Sự hợp tác này có thể giúp chia sẻ rủi ro giữa các bên và cung cấp nguồn tài chính ổn định hơn cho các doanh nghiệp khởi nghiệp.

Ba là, nâng cao năng lực quản lý tài chính cho DNKNĐMST. Chính quyền địa phương cần phối hợp với các trường đại học, các tổ chức tư vấn để tổ chức các khóa đào tạo về quản lý tài chính, lập kế hoạch kinh doanh cho các DNKNĐMST. Các khóa đào tạo này nên tập trung vào các kỹ năng thiết yếu như quản lý dòng tiền, lập ngân sách, và kỹ năng thuyết trình trước nhà đầu tư. Tạo lập mạng lưới các chuyên gia, cố vấn có kinh nghiệm để hỗ trợ các DNKNĐMST trong việc quản lý tài chính và thu hút đầu tư.

Bốn là, hoàn thiện hạ tầng hỗ trợ khởi nghiệp. Đầu tư xây dựng các trung tâm ươm tạo, cung cấp không gian làm việc, trang thiết bị và các dịch vụ hỗ trợ cho các DNKNĐMST. Các trung tâm này có thể đóng vai trò như những điểm gặp gỡ, kết nối và hỗ trợ doanh nghiệp khởi nghiệp trong giai đoạn đầu phát triển. Đẩy mạnh hợp tác giữa các DNKNĐMST và các cơ sở R&D để thúc đẩy đổi mới sáng tạo và nâng cao chất lượng sản phẩm, dịch vụ. Sự hợp tác này có thể giúp các doanh nghiệp tiếp cận với các công nghệ tiên tiến và nguồn lực nghiên cứu, từ đó nâng cao khả năng cạnh tranh trên thị trường.

Năm là, hoàn thiện và triển khai có hiệu quả các chính sách hỗ trợ từ chính phủ và chính quyền địa phương. Chính phủ cần tăng cường các chương trình hỗ trợ tài chính như các khoản vay ưu đãi, các gói tài trợ cho DNKNĐMST. Các chương trình này cần được thiết kế linh hoạt và dễ tiếp cận, đảm bảo rằng các doanh nghiệp khởi nghiệp có thể nhận được sự hỗ trợ cần thiết trong giai đoạn khó khăn. Đơn giản hóa các thủ tục hành chính, tạo điều kiện thuận lợi cho việc đăng ký kinh doanh và hoạt động của các DNKNĐMST.

KẾT LUẬN

Việc huy động nguồn tài chính cho các DNKNĐMST tại vùng KTTĐMT là một nhiệm vụ quan trọng và cấp thiết nhằm thúc đẩy phát triển kinh tế khu vực. Tuy còn nhiều khó khăn và thách thức, nhưng với sự nỗ lực từ phía chính quyền, các tổ chức tài chính và cộng đồng doanh nghiệp, cùng với các giải pháp đồng bộ và hiệu quả sẽ tạo dựng một môi trường thuận lợi cho sự phát triển của các DNKNĐMST tại miền Trung. Điều này không chỉ góp phần phát triển kinh tế khu vực, mà còn đóng góp vào sự phát triển bền vững và toàn diện của nền kinh tế quốc gia (Vuong và Nguyen, 2024).

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- sia Development Bank (ADB) (2021), *Start-up Ecosystem in Vietnam: Challenges and Opportunities*.
Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2022), *Báo cáo tổng kết tình hình phát triển kinh tế - xã hội vùng Kinh tế trọng điểm miền Trung*.
Bộ Khoa học và Công nghệ (2022), *Báo cáo về tình hình triển khai chính sách hỗ trợ khởi nghiệp*.
Ngân hàng Nhà nước Việt Nam (2022), *Khảo sát tình hình tín dụng cho doanh nghiệp khởi nghiệp*.
Sở Kế hoạch và Đầu tư các tỉnh Thừa Thiên Huế, Đà Nẵng, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Bình Định (2022), *Báo cáo tình hình phát triển doanh nghiệp khởi nghiệp*, truy cập từ các website của Sở Kế hoạch và Đầu tư các tỉnh.
Thủ tướng Chính phủ (2004), *Quyết định số 148/2004/QĐ-TTg về việc thành lập Vùng Kinh tế trọng điểm miền Trung*.
Tổ chức Tài chính Quốc tế (IFC) (2022), *Khảo sát về năng lực quản lý tài chính của doanh nghiệp khởi nghiệp tại Việt Nam*.
Viện Nghiên cứu và Phát triển Kinh tế Xã hội (2022), *Nghiên cứu về mạng lưới kết nối của doanh nghiệp khởi nghiệp tại miền Trung*.
Vườn ươm Doanh nghiệp Đà Nẵng (DNES) (2022), *Báo cáo hoạt động và hỗ trợ khởi nghiệp tại Đà Nẵng*.
Vuong, Q. H., Nguyen, M. H. (2024). *Better Economics for the Earth: A Lesson from Quantum and Information Theories*. AISDL.
World Bank (2021). *Vietnam: Science, Technology and Innovation Report*.

Ngày nhận bài: 10/7/2024; Ngày phản biện: 14/7/2024; Ngày duyệt đăng: 24/7/2024

URL: <https://kinhtevadubao.vn/giai-phap-huy-dong-nguon-tai-chinh-cho-doanh-nghiep-khoi-nghiep-doi-moi-sang-tao-tai-vung-kinh-te-trong-diem-mien-trung-29346.html>